

PRIPOROČILA NAKVIS VISOKOŠOLSKIM ZAVODOM V ČASU UVEDBE IZREDNIH RAZMER, POVEZANIH S PANDEMIJO COVID-19

n.a.k.v.i.s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s.q.a.a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

PRIPOROČILA NAKVIS VISOKOŠOLSKIM ZAVODOM V ČASU UVEDBE IZREDNIH RAZMER, POVEZANIH S PANDEMIJO COVID-19

Zaradi uvedbe ukrepov za preprečevanje širjenja korona virusa in za odpravo posledic, povezanih s pandemijo COVID-19, se je večina slovenskih visokošolskih zavodov tako rekoč čez noč znašla v položaju, ko je morala »zapreti svoja vrata« in odpovedati klasična predavanja, vaje, seminarje, ustaviti ali preložiti izvajanje projektov ter prekiniti izvedbo praktičnega izobraževanja. Večina visokošolskih zavodov je bila prisiljena preseliti celotno delovanje v virtualno okolje ter študentom in učiteljem zagotoviti primerna orodja in mehanizme za oddaljen dostop ter izobraževanje na daljavo.

Izobraževanje na daljavo vsem deležnikom omogoča fleksibilnost poučevanja in učenja kjerkoli in kadarkoli, vendar pa je bil **prehod na novi način dela** in izobraževanja, zaradi nastalih razmer in ukrepov, **za večino deležnikov (pre)hiter**, da bi ji uspelo zagotoviti ustrezno infrastrukturo in tehnično podporo, usposabljanje učiteljev in študentov za uporabo različnih sodobnih spletnih orodij in možnosti, ki jih omogoča (preverjanje znanja ob upoštevanju načel akademske integritete). **Popolna implementacija celostnih spletnih storitev za izobraževanje na daljavo** poleg spremembe poučevanja in študija pomeni tudi spremembo delovanja celotnega zavoda, spremembo interakcij in komuniciranja med deležniki, spremembo navad in oblikovanje nove kulture izobraževanja, zagotavljanje ustrezne pomoči in virov (formalnih, priložnostnih in socialnih).

Ne gre samo za uporabo spletnih orodij in različnih platform, snemanje predavanj in digitalno posredovanje literature in virov, temveč gre za oblikovanje, razvoj, delovanje in izboljševanje celotnega virtualnega izobraževanja. Razvoj takšnega izobraževanja naj bi v povprečju trajal **vsaj 6 do 9 mesecev**, ob predpostavki, da so zagotovljeni kakovostni in zadostni viri (tudi kadrovske in finančne).

Raziskovalci na področju izobraževalnih tehnologij so razvili različne variacije podsistemov, ki se lahko uporabljajo v izobraževanju in jih poznamo pod različnimi izrazi (online learning, blended learning, mobile learning, distributed learning itd.). Poseben izraz, ki je značilen za trenutno obdobje izrednih ukrepov, povezanih s COVID-19, in označuje **hiter preskok iz tradicionalnega načina izobraževanja v neke vrste oddaljen način, v tujini opredeljujejo kot »emergency remote teaching«** (poučevanje na daljavo v izrednih razmerah). Slednji se v temeljih bistveno razlikuje od izobraževanja na daljavo (distance/online learning). **Ključna razlika** je v tem, da je prvi **rezultat hitrega in nujnega odziva na nastali položaj, osredinjen na hitro podajanje preostanka snovi**, medtem ko je drugi **plod premišljenega razvoja**

izobraževalnega ekosistema v virtualnem okolju in za to uporablja razvite in dodelane ustrezne didaktično-pedagoške pristope.

Pričakovati je, da se bodo zavodi, ki so bili primorani uvajati poučevanje na daljavo v izrednih razmerah, po prenehanju izrednih razmer vrnili na t.i. klasične oblike poučevanja in izobraževanja.

Deležniki v slovenskem visokošolskem prostoru smo soočeni s spremembo študijskega procesa, ki zahteva hitre, pa vendar smotrne in smiselne prilagoditve in ukrepe, ki naj kljub izrednim razmeram zagotavljajo ustrezno kakovost.

NAKVIS je nacionalni organ, pristojen za akreditacijske in evalvacijske postopke, hkrati pa ima v slovenskem visokošolskem prostoru svetovalno vlogo. Ta se kaže tudi v skrbi za zagotavljanje ustrezne ravni kakovosti v izrednih razmerah, v katerih smo se znašli.

V nadaljevanju je agencija pripravila nekaj priporočil za visokošolske zavode, ki uvajajo **izobraževanje na daljavo v izrednih razmerah** (v nadaljevanju **IDIR**).

Priporočila zavodom pri prehodu na IDIR temeljijo na medsebojnem zaupanju, pri čemer je upoštevano spoštovanje načela odgovornosti visokošolskih zavodov :

1. Visokošolski zavodi pri izvajanju IDIR **zagotavljajo ustrezno spremljanje in potrebno izboljševanje** izvajanja akreditiranih študijskih programov v spremenjenem načinu, ter ustrezno informacijsko in tehnično podporo vsem uporabnikom. Učiteljem in študentom zagotavljajo **ustrezna usposabljanja** za uporabo spletnih orodij in aplikacij za IDIR.
2. Visokošolski zavodi **zagotavljajo mehanizme za sprotno spremljanje, prilagajanje in izboljševanje** tako poučevanja kot učenja **za doseganje zelenih kompetenc oziroma učnih izidov** študentov ter diplomantov, **ob upoštevanju** zasledovanja in doseganja **ciljev** akreditiranega študijskega programa.
3. Prehod na IDIR lahko negativno vpliva na kakovost izvajanja akreditiranih študijskih programov, saj je »zgolj takojšen prehod na oddaljen dostop« v nasprotju s časom in trdom, ki sta namenjena oblikovanju kakovostnih učnih vsebin. **Visokošolski zavodi zagotavljajo takšna učna okolja in možnosti, ki študentom omogočajo dostop do učnih gradiv, dejavnosti in nalog za doseganje predvidenih učnih izidov.**
4. **Visokošolski zavod in njegovo vodstvo** učiteljem, študentom in drugim uporabnikom **zagotavlja enotna spletna orodja za izvedbo IDIR ter ustrezno podporo za njihovo uporabo.** Orodja naj bodo **preverjena (pomembno je tudi zagotavljanje ustrezne varnosti ob upoštevanju GDPR) in enotna za celoten zavod**, saj se le na tak način lahko zagotovi ustrezna tehnična podpora in pomoč uporabnikom, hkrati pa **ne prepusti**

n·a·k·v·i·s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s·q·a·a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

odločitev o izbiri teh orodij posameznemu učitelju. Poenoten sistem spletnih orodij za izvedbo PDIR uporabnikom zagotavlja **stabilno okolje in omogoča dvosmerno komunikacijo.** Študentom naj bo omogočen dostop do posnetih predavanj, webinarjev in drugih oblik video-vsebin kadarkoli (ne le v živo).

5. Na voljo so različna **orodja za spremljanje in ocenjevanje znanja, kompetenc in spretnosti študentov**, vendar pa njihova uporaba zahteva primerno infrastrukturo in ustrezno usposabljanje ter privajanje vseh vpletenih, za kar v trenutnem položaju ni dovolj časa. Zato se visokošolskim zavodom svetuje, da **razmislijo o alternativnih rešitvah, kjer je to mogoče, in opravljanje npr. pisnih izpitov nadomestijo s preverjanjem znanja in kompetenc oziroma učnih izidov v obliki opravljanja projektnih nalog, ustnih izpitov, projektov, seminarskih nalog ipd.**
6. **Praktičnega izobraževanja**, določenega s študijskim programom, v trenutnih razmerah večinoma ni mogoče zagotavljati, zato se visokošolskim zavodom svetuje, **da razmislijo o predstavitvi tega na kasnejše obdobje. Če pa okoliščine, področje študija, razpoložljivost virov in narava praktičnega izobraževanja omogočajo drugačen način pridobivanja primerljivih praktičnih izkušenj v alternativnih delovnih okoljih in razmerah (simulatorji, projektne naloge), lahko visokošolski zavodi zagotovijo doseganje tovrstnih kompetenc tudi na drugačen način.**
7. V razmerah, ki so povezane s COVID-19, **ni mogoče vsem študentom zagotavljati raziskovalnega dela** (študijski programi 2. in predvsem 3. stopnje), določenega s študijskim programom. Visokošolskim zavodom se zato svetuje, da razmislijo o predstavitvi tega na obdobje, ko ukrepi ne bodo več v veljavi.
8. **Evalvacija PDIR:**
  - a. Zgolj sama primerjava izobraževanja na daljavo s klasičnim načinom izobraževanja ne ponuja relevantnih informacij. Ena ali druga oblika ni nujno boljša ali slabša per se. **Bistveno je razumeti prednosti enega ali drugega in ugotoviti, kaj posameznim skupinam deležnikov (učiteljem ali študentom) v danih okoliščinah zagotavlja pričakovane rezultate.**
  - b. Uspeh izobraževanja na daljavo v izrednih razmerah ali IDIR se lahko meri na različne načine. V **postopku samoevalvacije se spremlja doseganje s študijskim programom določenih in pričakovanih kompetenc oziroma učnih izidov**, hkrati s stopnjo **zavzetosti študentov in učiteljev, njihovo motiviranostjo in zadovoljstvom.** Prehod na IDIR ne sme biti razlog, da celoten proces temelji le na

n·a·k·v·i·s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s·q·a·a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

posredovanju gradiva prek različnih spletnih orodij in samostojnemu delu študenta doma.

- c. Za visokošolske zavode je pomemben tudi **odnos udeležencev do IDIR (zanesljivost vzpostavljenega sistema** izobraževanja na daljavo, **zagotavljanje in dostop** do učnih virov in literature, **uporabnost in učinkovitost** spletnih orodij, **zagotavljanje ustreznih povratnih informacij in komuniciranje** v času razmer, ter **svetovanje in pomoč uporabnikom**).
- d. V postopku zunanje evalvacije (visokošolskih zavodov in študijskih programov) se bodo upoštevala ta priporočila visokošolskim zavodom, in seveda omejitve, nastale zaradi hitrega prehoda na IDIR.